

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Το Τίμημα» του Άρθουρ Μίλλερ

ΤΟ έχω νιώσει πολλές φορές στις παραστάσεις των έργων του Μίλλερ - μια απόλυτη συναρμόνιση με τη σκέψη του συγγραφέα. Σχεδόν τη βλέπεις να κυλάει σαν ένα βαθύ ισχυρό ρεύμα. Η λογική του Μίλλερ σε πείθει όπως μπορεί να πείσει η κατεύθυνση ενός ποταμού.

Αυτά τα δύο χαρακτηριστικά της μιλλερικής σκέψης - η καθαρά προκαθορισμένη κατεύθυνση και η ένταση της συνεχούς ροής με κάνουν να χρησιμοποιώ διάφορα παράγωγα της έννοιας του «τρεχούμενου νερού» (ρεύμα, ποταμός, κυλάει κ.ά.) θεωρώ ότι ο Μίλλερ δύσκολα (χαλάει. Σε κακές παραστάσεις του Μίλλερ επικοινωνείς με το συγγραφέα πάνω από τα κεφάλια των «μεσαζώντων», σε καλές παραστάσεις συμπορεύεσαι με τους συντελεστές σε βαθιές καταδύσεις στο λόγο του Μίλλερ.

Οι ήρωές του δεν στερούνται των λεπτομερών δοσμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, παρόλο που εκφράζουν κοινωνικά φαινόμενα, ιδεολογικές τάσεις και ιστορικές καταστάσεις. Ο γνήσιος ρεαλισμός του Μίλλερ συνυπάρχει στα έργα του με τη μυθοποίηση, στην υπόθεση διαφαίνεται η παραβολή και οι ήρωες ανάγονται σε σχεδόν βιβλικά αρχέτυπα.

«Το Τίμημα» στη Νέα Σκηνή του ΘΟΚ ανεβαίνει σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Ανδρέα Μαραγκού. Η χωρο - χρονική ενότητα του έργου διασπάται σε δύο μύθους μέσα στα πλαίσια μιας υπόθεσης και σε σχεδιασμούς μεταξύ τεσσάρων προσώπων. Δύο αδέρφια συναντιούνται μετά από χρόνια χωριστής πορείας στα ερείπια του παρελθόντος, για να απαλλαγούν από τα λείψανα των αναμνήσεών τους - να πουλήσουν τα υπάρχοντα του πατρικού τους στο γεροπαλαιοπόλη. Αδελφία στο σύστημα του Μίλλερ, αλλά στη Βίβλο και στην ελληνική δραματολογία, σημαίνει αντίθεση, αντιπαράθεση, σύγκρουση. Πατέρας, σημαίνει εύνοια, προτίμηση σε ένα από τα αδέρφια, ζήλεια του άλλου, σημαίνει χρέος, σημαίνει τυραννία. Αυτός είναι ο πρώτος μυθικός κύκλος. Ο φορέας του δεύτερου μύθου, ο έμπορος του παρελθόντος, ο άρχοντας της φθοράς. Εδώ η μαεστρία του συγγραφέα στο ρεαλιστικό πορτρέτο συνυπάρχει με την ικανότητά του να δημιουργεί σύμβολα - ο γέρο Εβραίος μετατρέπεται σε χρόνο.

Το υποκριτικό κέντρο της παράστασης - ο ρόλος του Σόλομον. Ο Αντώνης Κατσαρής δημιουργεί ένα θαυμάσιο ολοκληρωμένο πορτρέτο, αφήνοντας τις συμβολικές προεκτάσεις να διαφαίνονται στο λόγο του Μίλλερ. Μπο-

ρεί - τόσα χρόνια θεατές του - να έχουμε πια σπουδάσει τη χαρακτηριστική του μανιέρα, αλλά όταν αυτός ο ηθοποιός πάει για μεγάλους ρόλους, χαιρόμαστε ότι κατέχουμε την υποκριτική του γλώσσα, για να παρακολουθούμε πώς εργάζεται.

Ο Ντίνος Λύρας και ο Βαρνάβας Κυριαζής είναι τα αδέρφια του μύθου του «Τιμήματος». Πολύ σοβαρές και σοβαστές υποκριτικές δουλειές, για το Λύρα μάλλον η καλύτερη στη σκηνή του ΘΟΚ. Αλλά, πιστεύω ότι οι δύο υποκριτικοί μονόλογοι δε συνδέθηκαν σ' ένα διάλογο. Ο Ανδρέας Μαραγκός έπρεπε να επιμείνει στο σπάσιμο του απομονωτικού κελυφους των μορφών που έφτιαξαν ο Κυριαζής και ο Λύρας, για να ενισχυθεί το πεδίο επικοινωνίας και ο συναισθηματικός σύνδεσμος, όπως και εννοούσε τη σχέση των δύο χαρακτήρων ο Μίλλερ. Θυμούμαι πως το μεγαλύτερο παράπονο ενός καλού ξένου σκηνοθέτη που δούλεψε με τους ηθοποιούς του ΘΟΚ ήταν πως ο καθένας παίζει «μόνος του». Η Ελενα Ευσταθίου στο ρόλο της Έστερ είναι ίσως υπερβολικά εξωστρεφής, δεν «διαβάζεται» το βάθος του ρόλου της. Αλλά ο Μίλλερ είναι γνωστός για τους ανδρικούς του χαρακτήρες, οι γυναίκες του είναι κάποτε σχηματικές, όπως η Έστερ.

Η σκηνογραφία της παράστασης έχει ταυτόχρονα και συγκεκριμένες προδιαγραφές και δημιουργεί ελευθερία. Καλείται να δώσει ατμόσφαιρα αποθήκης του χρόνου, αλλά η επιλογή των αντικειμένων, το στίλ των επίπλων, οι χρωματισμοί δίνουν περιθώριο για να δράσει το γούστο και η φαντασία των σκηνογράφων. Έχω την εντύπωση ότι η Μαρία Παπαχαλαράμπους και ο Αχιλλέας Κεντώνης διάλεξαν αντικείμενα «άφωνα», χωρίς την ξεχωριστή τους μελωδία το καθένα, έτσι τους ήχους του παρελθόντος ακούσαμε πιο πολύ στη μουσική του Ανδρέα Γιωργαλλή, παρά στη σκηνογραφία τους. Και μια επιμέρους απορία - γιατί με τόσες αναφορές στο φόρεμά της στο κείμενο η Έστερ φορούσε φούστα και μπλούζα που έμοιαζαν αγορασμένα πέρσι στην Κύπρο: Το «Τίμημα» του ΘΟΚ είναι ένας καλός Μίλλερ. Από τις παραστάσεις που θέλει κανείς να ξαναδεί. ●

